

GENEALOGIE W R I T Z E R S

door

R.H. Alma

INLEIDING:

De hierna beschreven familie Writzers vindt zijn oorsprong, voor zover na te gaan is, in de buurt van Hellum. Ongeveer in het tweede kwart van de 16e eeuw zal de stamvader Doeke Writzers naar Noordwolde gegaan zijn, alwaar hij voorkomt als eigenaar van het redgerrecht voor de borg Menzema. Dit bezaten ook zijn zoon Derck en zijn kleinzoon Claes. Van de twee zonen van de laatstgenoemde, vertrok Johan (IVb) naar Oosterwijtwerd, terwijl Ebel (IVa) naar de stad ging. Diens zoon Ebel (Va) kwam in het bezit van een boerderij te Westerwijtwerd, en trok daarheen. Hier bleven ook zijn zoon Ebel (VIa) en zijn kleinzoon Ebel (VIIa) wonen. De (posthume) dochter van de laatste, Ebeltje (VIIIa) was de laatste van het geslacht. Met haar stierf in 1802 de familie Writzers geheel uit.

NAAM EN WAPEN:

Zonder twijfel is de naam afgeleid van de Groninger voornaam Writzer, ook wel gespeld Wrister, Fritzer e.a. De leden van dit geslacht ondertekenen echter vrijwel uitsluitend met "Writzers". Door anderen geschreven, komt de naam ook onder andere spellingen voor, zoals Wrytzers, Writsers, Wridtzers etc. Het wapen, zoals het voorkomt op het zegel van Claes (IIIa) in 1608, luidt als volgt: drie vijfpuntige sterren, geplaatst 2 en 1, helmteken: een vlucht waartussen een vijfpuntige ster (de kleuren zijn onbekend). Dit wapen komt ook voor op de grafsteen van Ebel (Va) van 1695, dan echter gedekt door een kroon met dertien parels.

ADEL?

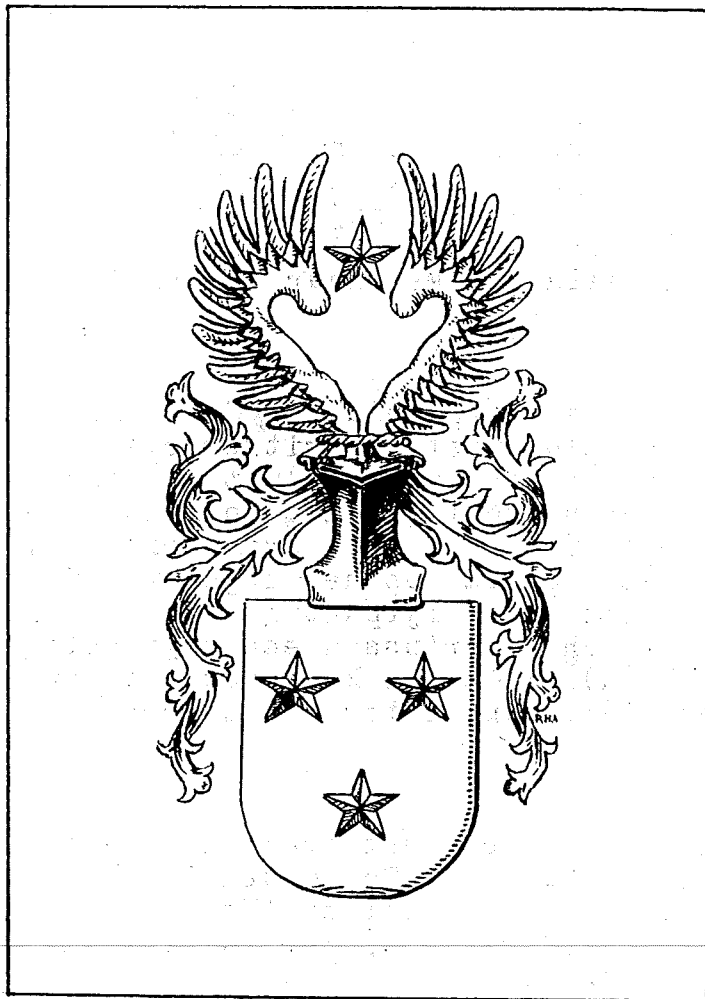
Van enkele leden van het geslacht staat het vast dat zij tot de Ommelander adel (1) behoorden. Zo worden Johan (IVb) en zijn kinderen Johan (Vc) en Frouke Helena (Vd), expliciet "Joncker" respectievelijk "Juffer" genoemd, meestal vergezeld van het predicaat "Edel Erentfest".

Johan (IVb) en Frouke Helena (Vd) huwden ook beiden met personen uit de jonkerstand.

Het vreemde geval doet zich voor, dat in een acte (2) van 1646, waarin Johan (IVb) aangeduid wordt met "de E.E. Joncker Johan Writzers", diens broer Ebel (IVa) zonder enige titel vermeld wordt. Ook elders krijgt hij nooit méér mee dan "Eerbaer". De oorzaak hiervan zal gezocht moeten worden in het feit dat Ebel in de stad ging wonen, terwijl Johan in de Ommelanden bleef en daar landerijen bezat.

Claes Writzers (IIIa), de vader van Ebel en Johan, wordt meestal vermeld met het predicaat "Erentfest". Eénmaal wordt hij ook "Jr" genoemd, volgens enkele afschriften van een door hem ondertekende acte.

Van Doeke (I) en Derck (II) is helemaal niets over eventuele adeldom bekend. Bij de keren, dat zij genoemd worden, worden zij nooit met een titel aangeduid. Daarbij komt dan nog, dat de achternamen van hun echtgenotes onbekend zijn, zodat daaruit dus

Witzgen

evenmin wat op te maken valt. Feit is echter, dat Griete (IIIb) met Ballo Froma huwde, welke laatste wel tot de jonkerstand behoorde.

DE GENEALOGIE:

De hieronder, in de genealogie, gegeven verwantschap tussen de eerste drie generaties is niet geheel bewezen, doch is wel waarschijnlijk indien men weet dat Claes (IIIa) van 1594 - 1623, Derck (II) in 1588 en Doeke † 1550 op de borg Mensema vermeld worden. Hierbij komt dan nog dat Claes in 1621 voogd is over de kleinkinderen van Griete (IIIb), en als hij in 1623 de borg verkoopt, blijkt Johan van Bronchorst en Batenborg wegens zijn vrouw, Anna Froma, de dochter van Griete (IIIb), recht te hebben op één/derde deel ervan. Als men dan nog bedenkt dat Doeke (I) gehuwd was met een Grethe, naar wie Griete (IIIb) genoemd zou kunnen zijn, kan met niet tot een andere, waarschijnlijkere familiërelatie concluderen.

Uit de verschillende boedelscheidingen en overeenkomsten valt op te maken dat alle nakomelingen in mannelijke lijn van Claes Writzers (IIIa), in deze genealogie zijn opgenomen. Slechts van Leffert (5e kind van Va) is verder niets bekend, maar waarschijnlijk is hij jong overleden, aangezien later nooit meer van hem wordt gerept.

OVERIGE WRITZERS:

Vóór 1811 waren er nog twee geslachten, die de achternaam Writzers droegen. De eerste familie, die vrijwel uitsluitend in de stad Groningen voorkwam, stamt af van Writzer Derks, van Stitswerd, welke in 1705 te Groningen huwde met Alegonda Scheltes.

De tweede en bekendste familie, de familie Writzers op Onnema te Zandweer, is terug te voeren tot Alle Writzers, burgemeester van Appingedam. Deze was mogelijk een zoon van Writser Alles, wiens erfgenamen in 1630 een graf (nr. 502) op het Martinikerkhof (3) bezaten. Waarschijnlijk waren zij ook nazaten van Writzer Allens, die in 1542 het redgerrecht van de Luppe Hayckensheerd te Loppersum bezat (4).

Van deze beide geslachten is de achternaam aantoonbaar terug te voeren (en wel in resp. begin 18e eeuw en eind 17e eeuw) tot de voornaam Writzer. Er zijn echter nog enkele losse personen, van wie niet te achterhalen was, of sprake is van een patronym, dan wel van een achternaam, zoals: Claes Writsers, die, met zijn vrouw Hylle, in 1545 van Ssyë Eewens, "myt tsaemt hore oldeste sone Ityke Ewens" een heerd land ("daer Meerten up dye tyuchen nu ter tyt up woent") kocht (5). Deze verkoop werd beleden voor Johan van Holten, hoveling te Zeerijp.

Ook te Zeerijp komt in 1535 en 1546 een zekere Lyppe Wrytzers, kerkvoogd, voor (6).

Tenslotte wordt er ook nog halverwege de 16e eeuw een Edzo Writzers genoemd (7), welke 70 grazen land bezat te Westerwijtwerd.

Op 't Zandt werd in 1476 een Writzersmaheerd genoemd (8), terwijl in de 16e eeuw gesproken wordt van een Writzersheerd te Onderwierum (7). Het is niet bekend of er een relatie is met de familie Writzers.

Thans leeft er niemand meer met de naam Writzers of Writsers. Wel zijn er nog afstammelingen van Wrister Harkes, te Groote-

gast, welke familie Wristers heet.

GENEALOGIE:

I. D o e k e W r i t z e r s, geboren ± 1490, huwde vóór 1521 G r e t h e. In 1521 kochten "Doeke Writzertsz ende Grethe echtelueden ende haere Arffgenaemen, enen halve ackerlanden ghelegghen naest by Doeken lant voerschreven, ten zwette up de oestzijt daer Lucke Tyadesz syn oem (nl. van Alle Tyardesz, de verkoper) up plachte to woenen onverscheyden, dessen Alle voerschreven, van syn vaeder Tyart Tyadesz ghegheven, van de zwetmaer noert wt streckende by de Schilt, myt all syn to behoer. Daer de Eerbaere Johan Renghersz, hovetlingh ten Poste ende Johan Znoye myt syn parten up de oesterzyt naest synt gezwetten, E. Doeke voerschreven selvesz in dat selve lant voerschreven isz ghezwetten myt een veredeel landesz by Tzyerd ghelegghen" (9). Volgens deze acte bezat Doeke dus enig land bij de Schild (Duurswold). Mogelijk is hij later in het bezit gekomen van de borg Mensema te Noordwolde, daar nog in een niet nader genoemd jaar in de 16e eeuw (in ieder geval nà 1535) een zekere Eyse Mensuma het redgerrecht voor deze borg sleet (10), terwijl Doeke ook het redgerrecht waarnam wegens Mensemaborg, eveneens in een niet nader bekend jaar nà 1535 (11). Kind, Derck, volgt II.

II. D e r c k W r i t z e r s, geboren ± 1525, overleden 1588/1589, huwde (Anna?) N. N. De enige keer dat hij genoemd wordt, is wanneer hij in 1588 het redgerambt van Noordwolde bekleedt wegens Mensema (12). Lang heeft hij er niet van mogen genieten, daar nog vóór Hemelvaart 1589, na zijn dood, zijn erfgenamen als redger worden aangezwoeren.

Kinderen:

1. Claes, volgt IIIa.
2. Griete, volgt IIIb.

III. a. C l a e s W r i t z e r s, geboren ± 1555, overleden februari of maart 1624, huwde ± 1590 F r o u c k e R e n e r s, geboren ± 1560, overleden in of kort voor 1623. In 1581 was hij mede-ondertekenaar van de "Eedt van Getrouwicheit", waarin hij met 185 andere edelen en eigenerfden beloofde "den Coning van Spangen met alle zijn anhanck in allen ijver en neerstigheit na onsen besten vermogen, 't willen wederstaen tot handt holdinge van ware Gereformeerde Religie" (13).

Op 25 februari 1608 verkocht Eyske tho Nansum, weduwe Sygers, als volmacht voor haar vader Hayko tho Nansum, aan burgemeester Rodolph Gruys, zijn vrouw Hille Aldringa en hun erfgenamen, een zesde part van vier en een half gras land, gelegen in een heerd van 41 gras land te Beyum. Deze verkoop werd beleden voor "Claes Writzers, hoevelinck tho Nortwollde", en eveneens door hem ondertekend en gezegeld. (14).

Op 28 mei 1609 verklaren Aerndt Hoytingh, ter instantie van de E. Writzerts, en de rentmeester Huysman, "dat de beesten niet gerooft waeren om het achterwesen van omten sestehalf Guldens". Met "gerooft" zal gerechtelijk verkocht bedoeld zijn, maar de essentie van het geheel blijft onduidelijk, vooral door het abominabele handschrift. Ook blijkt niet van

wie de verkochte beesten waren. Het is echter wél waarschijnlijk dat met "de E. Writzerts", Claes bedoeld is (15).

Op 15 mei 1611 verklaren "Hoemester en Schepperen" van het Winsummer en Schaphalster Zijlvest, het met toestemming der "Legelanster egenarffden" door Burgemeesters en Raad der Stad Groningen opgemaakte bestek van 8 mei 1611, betreffende de afwatering van het Paddepoelster water in het Winsummer Zijlvest, goed te keuren, onder voorbehoud van enkele latere wijzigingen. Deze acte werd mede ondertekend door Claes Writzers, een van de Scheppers (16).

Wanneer op 29 januari 1617 Burgemeesters en Raad der Stad Groningen een overeenkomst sluiten met de Gemene Zijlvesten der beide Oldampten, beloven de laatsten, de Stad "vrij te holden van alle sijlschot ende dijcken so op de landen bij Borgemesteren ende Raet van den E. Claes Writser gecofft, vallen". Hieruit blijkt dus dat Claes, vóór 1617, ook land in het Oldambt bezat (17).

Hij compareerde op de landdag voor de borg Mensema in 1607, 1609, 1611, 1612, 1614, 1615, 1617 en 1620. In 1594 kwam hem voor het eerst het redgerrecht toe (eens in de zes jaar was de borg Mensema aan de beurt), doch Ludolf Coenders sleet het dat jaar voor hem. In 1600 deed Claes het zelf en in 1623 nam hij het waar voor Reint Alberda. Na de dood van Claes in hetzelfde jaar (d.w.z. vóór Hemelvaart 1624) nam zijn zoon Johan (IVb) het over (18).

Op 3 juli 1623 had Claes Mensema al publiek verkocht (19), waarschijnlijk in verband met het overlijden van zijn vrouw (20). De koper werd zijn zoon Johan, voor 154 Emders guldens per gras, en 2800 guldens voor de behuizing "mit synen heerlicheiden, gerechtigheyden und toe behoiren." Op 4 september van hetzelfde jaar droeg Johan het geheel weer over aan Hindrik Roebers (21). In verband met deze verkoop werd op 1 oktober de heerd precies opgemeten (22). Er blijkt, als men de resultaten hiervan vergelijkt met het in 1828 bij Mensema behorende land, dat daaraan vrijwel niets veranderd is in 200 jaar tijds. Enkel de lijkweg, die ten noorden van de tuin liep, is op de kaarten niet meer terug te vinden.

Bij de meting van 1623 vindt men totaal 73 grasen en 11 roeden, doch "dewijl van die E.E. Batenborch hem wegen sinder huisfrou hir van deze heert die dardepart bekreunt, als twee ten vier en twintich grasen ende een verendel ende dre en twintich roeden", kan slechts "die reste, als acht en viertich grasen ende een half ende ses en viertich roeden, solden als van wegen Claes Writzers bij die keersen utganck verkocht wesen". Met "E.E. Batenborch" wordt Johan van Bronchorst en Batenborg bedoeld, die blijkbaar door zijn vrouw (Anna Froma, zie IIIb) recht had op één/derde deel van de heerd. Daarmee was hij echter niet tevreden, en hij pretendeerde recht op meer land te hebben. Op 7 augustus 1624 wordt dan door Coppen Jarges en consorten, creditoren van d.E. Claes Writzers zalgiger (hij was inmiddels al overleden), voor de Hoge Justitiekamer geeist dat van Batenborg "sin bewijs solde inbrengen, dat het meer lant als 23 grasen in Writzers heert competeren". Het lukte van Batenborg niet het gevraagde bewijs boven tafel te brengen, dus werd besloten dat de gedane meting effect zou blijven sorteren (23). Toen dit geschil beslist was, konden de kooppenningen door Hindrik Roebers overgedra-

gen worden aan genoemde creditoren, Hindrik was nu formeel in het bezit van Mensema (24).

Zoals gezegd was Claes Writzers zelf inmiddels overleden. Op 17 maart 1624 verzocht Rykele Galens, schatbeurder te Noordwolde betaling van zestig Car. Guld. van de 100e penning van "wijlen Claes Writzers aangegevene goederen". Besloten werd, dat het bedrag uit de koopschat van de verkochte goederen te voldoen (25). Op 20 maart werd Herman Rotgerts toe Selwaert tot schepper van Wetsingerzijl benoemd, in plaats van wijlen Claes Writzers (26).

Froucke Reners, de vrouw van Claes Writzers, was een zuster van Anna Reners, gehuwd met Lippe Cnol (zie, voor de erfeniskwestie, die na hun dood plaatsvond, onder IVa). Over hun vader Ebel Reners, leert de genealogie Knol (27) ons, dat deze overleed op 8 februari 1614 te Westerwijtwerd. Waar deze datum vandaan komt is mij niet duidelijk, en bovendien spreekt Abel Eppens in 1587 van: "To Westerwijtweert worde bruydtlach to zalige Ebele Reners huys gehouden myt Claes Knols soen (...)" (28). Als men dit verslag (van het huwelijk van Anna Reners en Lippe Cnol) leest, zou men concluderen, dat Ebel niet in 1614 kan zijn overleden.

Ebel Reners bediende omstreeks het midden van de 16e eeuw het zijlrechterschap voor de Westerwijtwerder en Crangeweester Eed (29). De vader van Ebel was mogelijk Renier Ebelens, die o.a. in 1526 voor de Groester Clauw het redgerambt te Loppersum waarnam voor Wigbolt van Ewsum (30). Ook deed deze samen met Wigbold van Ewsum en Peter toe Froemtil op 10 januari 1521, als gevolmachtigde, uitspraak in een geschil tussen Huizinge en Stedum (31). Hier werd hij genoemd: Reynier Ebelens toe Westerwytwart.

Kinderen:

1. Ebel, volgt IVa.
2. Johan, volgt IVb.

III. b. G r i e t e W r i t z e r s, geboren ± 1555, overleden kort vóór of in 1621, huwde B a l l o F r o m a, heer van Wirdum, overleden 20 mei 1582 Ottum (Ofr.) (32), zoon van Ballo Froma en Hille.

Abel Eppens noemt haar als "salige Ballo Froma huysfrouwe und kinderen", onder enkele families "soe noch evenwol onder die confiscatie verdrucket worden um hoer olderen off huysheren", in 1584 (33). Ook in 1587 maakt hij melding van "Ballo Froma weduwe tot Wirdum" (34). Op 3 juni 1621 vindt een boedelscheiding plaats tussen de kinderen van Ballo Froma en Griete Writzers (35). Die kinderen waren:

1. Hille Froma, gehuwd met Geert Gruys. (geproclameerd 2 juni 1599 Groningen. Zie voor dit echtpaar De Ned. Leeuw 1961, kolom 24). Beiden overleden voor 1621. O.a. Claes Writzers (IIIa) was voogd over hun kinderen.
2. Anna Froma, gehuwd met Johan van Bronchorst en Batenborg. Zie De Ned. Leeuw 1957, kolom 81.
3. Odo Froma, gehuwd met Wilhelm Verrutius.

IV. a. E b e l W r i t z e r s, geboren ± 1595, overleden na 1656, waarschijnlijk kort vóór of in 1664, gehuwd (ondertrouw 17 maart 1627 Groningen) juni 1627 Groningen, W e m e l e

B e r e n d s, overleden kort vóór of in 1684.

Toen Ebel Writzers, ruiter onder Ritmeester Melchior Coenders, en Wemeltyn Berens op 17 maart 1627 lieten proclameren, dook plotseling een zekere Grete Luirts op, die de proclamaties deed stoppen en voor de Kerkeraad klaagde dat Ebel al met haar getrouwd was. De zaak diende voor de krijgsraad, en daar werd hem "bi liiffestrafte verboden, sich mit ander vrouwe te vermengen eer hi gerechtlic van die eerste gescheiden" (36). Ebel liet het er niet bij zitten, en daagde de onverlate voor het gerecht. Daar beweerde zij dat hij haar "nae voorgaende bijslaepinge, daeruith een kint geprocreeert, haer getrouwt te hebben". Bewijzen hiervoor had ze echter niet, en toen Ebel nog eens verklaarde dat Grete Luirts zelf "noch een echte man in levende heeft" werd besloten dat het voorgenomen huwelijk door mocht gaan (37).

Toen de tante van Ebel, Anna Reners, op 1 februari 1646 (39) overleed was haar "simpele" zoon Claes Cnol enig erfgenaam, daar haar man Lippe en haar zoon Ebel Cnol, resp. op 14 maart 1640 en 5 mei 1625 te Westerwijtwerd (39), al waren overleden. Aangezien de erfenis niet gering was, lieten Ebel en Johan (IVb) (die beiden, wegens hun moeder na Claes Cnols overlijden mede-erfgenamen zouden zijn) er geen gras overgroeien, en sloten op 23 maart 1646 "uyt Broederlijke affectie" een overeenkomst, dat zij na Claes Cnols dood, hun deel half om half zouden delen (38). Zij waren echter te optimistisch: Claes overleefde hen beiden, en stierf ruim 80 jaar oud, op 20 december 1676 (39) te Westerwijtwerd.

Inmiddels hadden hun kinderen (Va t/m d) op 6 juni 1664, na de dood van hun ouders ook een overeenkomst gesloten, dat ieder evenveel zou krijgen (40). Na Claes Cnols dood rees tussen de erfgenamen van moeders- en van vaderszijde onenigheid over welk deel van de erfenis door Lippe Cnol, en welk deel door Anna Reenders was ingebracht (en dus volgens hun huwelijkscontract buiten de gemeenschap viel). Om de zaak tot een einde te brengen werd een arbitrage-commissie ingesteld die op 1 september 1679 (41) uitspraak deed en op 15 januari 1680 (41) een voorlopige scheiding bepaalde. Uiteindelijk werd in de scheidingsakte van 17 februari 1683 tussen de erfgenamen van moederszijde, vastgelegd, dat de familie Kettel (kinderen van Frouke Helena, Vd) zou krijgen, het Huis de Palen met 66 grazen land, terwijl Ebel Writzers (Va) en de kinderen van Frouke (Vb) 65 grazen land, waarop Reiner Jansen als meijer, 18 grazen land, waarop Lammert Michiels als meijer, 5 grazen land, "ten Zuyden aen Ebel Writzers behuysinghe, de Kerckevenne genaemt", 5 grazen land, ten noorden van Ebels huis. Verder nog acht heemsteden met de bijbehorende lanen, en tenslotte de heemstede waar Ebels huis op staat, met de Zijlrechteed (42).

In 1638 was de landmeter Pieter Heerens eigenaar van een graf (nr. 354) op het Akerkhof (44). Mogelijk was hij de vader van Pieter Pieters, welke de stamvader van de familie Idema was, daar dit graf later bezit werd van Lieutenant Hero Idema, waarschijnlijk de broer van Pieter Heerens. Hero Idema liet op 15 september 1656 het graf overtekenen op Ebel Writzers (IVa), die toen Corporaal was. Hero zal dezelfde zijn als de hopman Idema die bij het huwelijk van Frouke Writzers (Vb) als neef compareerde. Ook zal hij identiek zijn met Hero

Herens Idema, die in 1648 als vreemde voogd werd aangezwoeren over de kinderen van Johan Writzers (IVb) (43).

Wemele Berens, de vrouw van Ebel, was een zuster van Warner Berends, boekbinder, later boekdrukker en -handelaar te Groningen. Beiden waren mogelijk kleinkinderen van Warner Berends, die in 1596 als boekdrukker te Emden vermeld wordt (45).

Kinderen:

1. Ebel, volgt Va.
2. Frouke, volgt Vb.
3. Jan, gedoopt 2 augustus 1644 Groningen, overleden vóór 6 juni 1664.
4. Trijntje, gedoopt 11 mei 1647 Groningen, overleden vóór 6 juni 1664.

IV. b. J o h a n W r i t z e r s, geboren ± 1595, overleden tussen 1646 en 1648, gehuwd tussen 1627 en 1633, met C l a r a M a r g a r e t h a v a n B r o n c h o r s t e n B a t e n b o r g, overleden vóór 1648. Op 25 juni 1633 vond een boedelscheiding plaats over bepaalde landerijen, die door de ouders van Clara Margaretha waren nagelaten. Aan haar en Johan Writzers vielen ten deel 80 grazen land "Iewema heem genoemd", onder Oosterwiltwerd, en 2 grazen land, "bij den Dam gelegen, so Peter Wichers nu Meijerwijse gebruycket". Dit alles tegen betaling van duizend rijksdaalder (46), welk bedrag op 3 maart 1635 voldaan was (47). Bij de genoemde 80 grazen kochten zij op 11 april 1635 van Johan Aeykens te Wirdum en Eppe Focken te Garrelswier 6 grazen land die in de zelfde heerd lagen (48). Dit gehele land (86 grazen groot dus) kwam later aan hun kinderen Johan en Frouke Helena (zie ook onder Vd).

Op 20 oktober 1621 wordt Johan voor het eerst genoemd, en wel wanneer hem, als adelborst, "zijnde hyr in kranckheit gevallen", wordt toegestaan, zich tijdelijk "van de Compagnie te moegen absenteren" (49).

Op 9 augustus 1629 werd hij tot kapitein benoemd, samen met vier anderen (50). Daarna werd op 2 september door loting de rangorde van deze vijf heren bepaald, waarbij Johan als tweede uit de bus kwam, "sullende des ordre in aller tochten, paraden ende marcheringen also achtervolcht worden" (51). De volgende dag werd Johan, met nog twee andere kapiteins opgedragen naar het leger bij Ommen te marcheren op zaterdag 5 september (52). De maandag daarop werd besloten, de overgebleven soldaten van de drie Compagnieën, van wapens te voorzien en de anderen achterna te sturen (53).

Op 17 november 1629 beloofden "Capitain Johan Writzers met zijn Lieutenant ende Veendrich", aan te nemen "op de voorgeslagene conditiën ende plaetsen, sich tot dienste van de Landen te willen laten gebruycken" (54).

Ook op 30 juli 1632 wordt hij nog als kapitein genoemd (55), doch op 12 februari 1638 werd hij aangesteld als luitenant, in plaats van wijlen Sigers, onder kapitein Hooftman (56), en als zodanig komt hij ook voor op 2 maart 1638 (57). Dan wordt hij op 28 september 1640 weer tot kapitein benoemd, en wel in plaats van Kapitein Hooftman, die kort daarvoor overleden was (58).

In 1648 werden tot voogden over zijn kinderen benoemd Hille-

brant Gruis tot Wirdum, Kapitein Wigbolt Broersema en Hero Heerens Idema. Geen van drieën had er zin in, en ieder protesteerde met een ander excuus. Zo wees Hero Idema er op "jonggesel te wesen, end dat die verstorven Capitain noch een broeder hadde". Maar of ze het leuk vonden of niet: de Hoge Justitie Kamer besloot dat ze toch als voogden aangeworven moesten worden (43).

Op 5 mei 1649 verkocht Lamme de Mepsche, geboren Broersema, aan de "voorstanderen van Capitain Jan Writzers kinderen een Graaft ofte Legerstede ten Noorden van de Noordwesterpilaar in Martinikercke", alwaar "Capitain Jan Writzers tegenwoordich in begraven licht" (Dit betreft graf nr. 101) (59).

Clara Margaretha was weduwe van Hieronymus Verrucius, met wie zij op 14 januari 1627 te Groningen gehuwd was, en dochter van Johan van Bronckhorst en Batenburg en Hille Broersema (zie verder Ned. Leeuw 1957 kolom 81).

Kinderen:

1. Johan, volgt Vc.
2. Frouke Helena, volgt Vd.

V. a. E b e l W r i t z e r s, geboren ± 1630 Groningen, overleden 28 mei 1695 Westerwijtwerd, gehuwd I. 24 april 1659 Westerwijtwerd G e e r t j e n J a n s, II. 8 november 1674 Westerwijtwerd J a n t j e L e f f e r t s, geboren Steenwijk, overleden na 1699, waarschijnlijk vóór 1709.

Op 21 februari 1682 liet hij zich als eigenerfde inschrijven met het land dat hij van Claes Cnol had geërfd, nl. 65 grazen tot Westerwijtwerd (60) (zie onder IVa). Hierna was hij landdagcomparant in 1685, 1687, 1689, 1691, 1693 en 1695. In 1695 was hij tevens ouderling en zijlrechter (39). Op 9 oktober 1664 en 14 april 1675 wordt hij nog genoemd als kerkvoogd te Westerwijtwerd (61).

Op 10 september 1695 werd tussen "de Deughtsaame Jantien Lefferts, wed. van Eebel Writzers wegens haar kinder by Eebel Writzers in eghte verweckt, d.E. Eebel Writzers voor hem self als meede als voormont en d.E. Nanne Jansen als sibbevooght over de kinder van Nanne Jansen bij Wemeltien Writzers in eghte geprocreeert", overeengekomen dat Ebel Writzers (Vla) de Zijlrechter Eed van Westerwijtwerd zou hebben, voor negentig Car. Guld., welk bedrag reeds voldaan was (62).

Geertjen Jans, de eerste vrouw van Ebel was weduwe van Siewert Cornellis. Jantien Lefferts, de tweede vrouw, was een dochter van Leffert Jansen, die op 22 december 1672 met zijn tweede vrouw Rijkjen de Raed (met wie hij op 18 november 1668 te Steenwijk gehuwd was) lidmaat werd te Westerwijtwerd.

Kinderen, uit het eerste huwelijk:

1. Ebel, ged. 20 mei 1660 Westerwijtwerd, volgt VIa.
2. Wemeltje, ged. 31 januari 1664 Westerwijtwerd, volgt VIb.
3. Harmen, ged. 9 augustus 1668 Westerwijtwerd, overleden vóór 10 september 1695.

Uit het tweede huwelijk:

4. Frouke, ged. 23 juli 1676 Westerwijtwerd, volgt VIc.
5. Leffert, ged. 19 juli 1679 Westerwijtwerd, verder niets bekend.
6. Grietje, ged. 29 oktober 1682 Westerwijtwerd, volgt VId.
7. Geertje, ged. 3 mei 1685 Westerwijtwerd, volgt VIe.

V. b. F r o u k e W r i t z e r s, geboren ± 1630 Groningen, overleden kort vóór of in 1687, huwde I. (ondertrouw 30 april 1653 Groningen) H a n s C a n n e g i e t e r, geboren ± 1625 Groningen, overleden tussen 1664 en 1667, zoon van Claes Cannegieter, II. 10 juni 1667 Groningen E v e r t K n o r f f, geboren ± 1635 Groningen, overleden tussen 1675 en 1679, zoon van Jan Knorff en Harmtien Willema.

Zij woonde tijdens haar eerste huwelijk bij de Rademarkt, tijdens het tweede huwelijk bij de Boteringepoort.

Op 14 maart 1676 werd Claes ter Braeck aangezworen als voormond, en Ebel Writzers (Va) en Jurrien Jans als voogden over de kinderen van Hans Cannegieter en Frouke (63). Op 30 april 1680 werd Claes ter Braeck vervangen door Johan Hagius (63) (die toen juist met dochter Trijntje Cannegieter getrouwd was). Over de kinderen uit het tweede huwelijk werd op 2 december 1679 Leonard Looff als voormond aangesteld (63). Later werd Evert Haeck voogd over deze kinderen.

Op 29 augustus 1687 werd de rekening van de voogden, over de kinderen uit het tweede huwelijk, gedaan. Hierbij worden de volgende landerijen genoemd: 10 grazen land, te Westerwijtwerd, 5 grazen land, aldaar, de Kerckevenne genaamd, een heemstede, aldaar, in gebruik bij Derk Freriks wed., een heemstede, aldaar, in gebruik bij Cornelis Arents, een heemstede, aldaar, in gebruik bij Jacob Jansen, een heemstede, aldaar, in gebruik bij Jan Pieters en tenslotte nog een heemstede, aldaar, in gebruik bij Pieter Pieters. Verder wordt er melding gemaakt van een bedrag van 737 Car.Guld. 3 St. 4 Pl., dat betaald is uit de erfenis van "de bestemoeder Wemeltien Writzers", waarover de voormond nog "eenigh dispuut is hebbende met Hendrick Steven als voormont over wijlen Joannes Hagius kindt" (66).

Kinderen, uit het eerste huwelijk:

1. Ebele Cannegieter, ged. 1 april 1655 Groningen, overleden vóór 8 mei 1662.
2. Trijntje Cannegieter, ged. 4 november 1657 Groningen, gehuwd (ondertrouw 18 oktober 1679 Groningen) met Johan Hagius, overleden vóór 29 augustus 1687, waaruit een zoon Menso Hagius, ged. 2 februari 1681 Groningen.
3. Claes Cannegieter, ged. 28 maart 1660 Groningen.
4. Ebel Writzers Cannegieter, ged. 8 mei 1662 Groningen.

Uit het tweede huwelijk:

1. Jan Knorff, ged. 21 juni 1668 Groningen.
2. Harmtien Knorff, ged. 5 september 1670 Groningen, overleden vóór 29 augustus 1687.
3. Wemeltien Knorff, ged. 1 maart 1672 Groningen. Zij werd op 4 juni 1699 lidmaat met attestatie te Menkeweer, tegelijk met Alje Aljes, haar echtgenoot.
4. Doecke Knorff, ged. 19 oktober 1675 Groningen.

V. c. J o h a n W r i t z e r s, geboren 1632 of 1633, overleden maart 1674 bij Neuenhaus (Bentheim), ongehuwd.

Hij werd op 28 juni 1650 aan de universiteit van Groningen ingeschreven als student in de Philosophie, als "Joannes Writzers, Ambivarius (d.w.z. van Antwerpen, wat hij daar deed is mij niet bekend)", 17 jaar oud.

Op 15 september 1665 werd hij tot luitenant benoemd onder kapitein Bijma (64), en op 20 maart 1666 onder kapitein Si-

mon Gruys (65). Op 8 februari 1672 werd hij aangesteld als kapitein over een compagnie voetknechten (67), die op 27 maart onder de hoede genomen werd door de Staten van Stad en Lande (67).

Twee jaar later maakte Carel Rabenhaupt in een brief van 28 maart 1674 melding van het feit dat kapitein Writzers bij de slag om Neuenhaus (Bentheim) gesneuveld was (68).

Op 6 december 1676 werden 50½ grazen land openbaar verkocht, welke toebehoord hadden aan Johan Writzers. Koper werd Eling Ketel (zie Vd) voor 3100 gulden (69). Dit stuk land was bij een boedelscheiding van 18 februari 1662 aan Johan gekomen, terwijl de behuizing en de overige 36 grazen, die in de gehele heerd van 86½ grazen te Oosterwiltwerd gelegen waren, aan Eling Ketel kwamen (70).

V. d. F r o u k e H e l e n a W r i t z e r s, geboren ± 1635, overleden tussen 1664 en 1685, gehuwd (ondertrouw 24 mei 1656 Groningen, huwelijkscontract 22 mei 1656 Groningen) (71) met E l i n g h K e t e l, ged. (als Elinck Fossema) 24 april 1636 Doezum, overleden tussen 1681 en 1685, zoon van Christiaan Ketel en Frouke Auwema.

Op 15 oktober 1685 kwamen hun drie kinderen, ten aanzien van de boedelscheiding overeen, dat Clara Margaretha Ketel, en haar man Caspar Celosse, de gehele boedel zouden erven op voorwaarde dat zij de sterfhuislasten op zich zouden nemen, dat zij aan Christiaan Ketel 3747 Guld. "mitsgaders een halve ducaton" en aan Jan Ketel 3700 Guld. zouden betalen (72). Voor Elingh Ketel en zijn familie, zie men verder Ned. Leeuw 1923, kolom 85 en 282.

Kinderen:

1. Clara Margaretha Ketel, gehuwd met Caspar Celosse, Majoor der Stad Emden.
2. Johan Ketel, vaandrig onder overste Losecaet.
3. Christiaan Ketel, luitenant te paard, gehuwd met Anna Maria Bartram.

VI. a. E b e l W r i t z e r s, ged. 20 mei 1660 Westerwiltwerd, overleden 1709 Westerwiltwerd, gehuwd ± 1696 met T r i j n j e J u l l e s, overleden waarschijnlijk voor 1709.

Op 15 februari 1700 liet Ebel een verzegelde scheidbrief van 20 februari 1698 registreren, waaruit bleek dat hij eigenaar was van 32½ grazen land te Westerwiltwerd. Ook liet hij een brief registreren waaruit bleek dat hij het huis, staande op dat land, bezat (73).

Ebel was landdagcomparant in 1701, 1703, 1705, 1707 en 1709. Van zijn vader erfde hij de Zijlrechtgereed van Westerwiltwerd (62). In 1708 wordt hij genoemd onder de eigenerfden aldaar (74).

Op 24 november 1701 werd Derk Jans door de kerkeraad van Westerwiltwerd van het Avondmaal afgehouden omdat hij "voorleden Nagtmaals op den avond van dien, eenige ergerlykheyd tot Cantens bedreven hadde". Deze acte werd mede ondertekend door "Ebel Writzers als diaken".

Kinderen:

1. Ebel, volgt VII.
2. Julle, ged. 30 augustus 1700 Westerwiltwerd, overleden

vóór 19 februari 1728.

3. Cieke, ged. 7 mei 1702 Westerwijtwerd, overleden vóór 19 februari 1728.

VI. b. W e m e l t j e W r i t z e r s, ged. 31 januari 1664 Westerwijtwerd, overleden vóór 13 september 1695, gehuwd met N a n n e J a n s e n. Uit dit huwelijk meerdere kinderen (nadere gegevens onbekend), vermeld in een erfscheiding van Ebel Writzers (Va, zie aldaar).

VI. c. F r o u k e W r i t z e r s, ged. 23 juli 1676 Westerwijtwerd, overleden 1710 of 1711 Middelstum, gehuwd met R e g n e e r A l b e r t s, ged. 14 april 1672 Stedum, overleden na 1742, zoon van Albert Clasens en Geertruit Regneri.

Op 4 november 1712 werden als voogden over hun kinderen, aangezworen Peter Heynes, Haye Hindrixs en Albert Jans (75). Regneer hertrouwde met Trijntje Aylkes, waarschijnlijk zuster van Roelf Aylkes (zie VIe), uit welk huwelijk 5 kinderen, waarvan 3 volwassen werden.

In de periode 1712 - 1716 wordt Regneer verscheidene malen in het Rechterlijk archief genoemd. Zo werden hij en zijn zwager Peter Aylkes op 17 november 1713 voor het Gerecht gedaagd omdat zij met elkaar gevochten zouden hebben.

Toen begin maart 1714 bij een storm de molen te Middelstum zware schade ondervond, ontstond er een slepende zaak, over wie de schade-kosten op zich zou moeten nemen, want op 14 februari van dat jaar had Regneer Alberts de molen gekocht van Drewes Jans; Regneer weigerde echter de molen in slechte staat over te nemen. Uiteindelijk besliste het Gerecht van Middelstum op 18 januari 1715 dat Regneer de molen moest aannemen en de kooppenningen betalen.

Volgens het verpondingsregister gebruikte hij in 1720 7½ grazen land te Middelstum, waarvan van Bolhuis en consorten eigenaar waren (76).

Mogelijk woonde Regneer toen echter te Winsum (77).

Kinderen (allen geboren te Middelstum):

1. Albert Regneers, ged. 27 maart 1698, overleden vóór 25 februari 1702.
2. Jantjen Regneers, ged. 9 november 1700, overleden vóór 22 januari 1702.
3. Jantje Regnerus, ged. 22 januari 1702, gehuwd 15 mei 1732 Groningen met Jan Pieters Schuyrinck, geboren 10 november 1703 Zuidbroek, zoon van Pieter Harmens en Gardje Schuyrinck.
4. Albert Regneers, ged. 25 februari 1703, overleden vóór 13 april 1704.
5. Albert Regneers, ged. 13 april 1704, overleden vóór 18 december 1707.
6. Geertruit Regneers, ged. 21 juni 1705, overleden vóór 5 september 1706.
7. Geertruit Regneers, ged. 5 september 1706, overleden ± 1757, gehuwd 7 juni 1739 Middelstum, met Jan Jurjen Poppe, wedman te Middelstum.
8. Albert Regneers, ged. 18 december 1707.
9. Frouke Regneers, ged. 1 september 1709, overleden vóór 14 december 1710.

10. Frouke Regneers, ged. 14 december 1710, overleden vóór 6 september 1717.

VI. d. G r i e t j e W r i t z e r s, ged. 29 oktober 1682 Westerwijtwerd, gehuwd 20 oktober 1700 Menkeweer met Peter Heynes, van Ezinge, overleden nà 1734. Peter was in 1734 voormond over Ebeltje Writzers (VIII) (78).

VI. e. G e e r t j e W r i t z e r s, ged. 3 mei 1685 Westerwijtwerd, overleden nà 1755, gehuwd I. 1 november 1705 Westerwijtwerd met R o e l o f A y l k e s, wedman van Westerwijtwerd, weduwnaar van Eelje Thies, overleden 1711 Middelstum, II. 1712 of 1713 met J a n P i e t e r s, overleden nà 1755. Roelf Aylkes komt, vooral in zijn hoedanigheid als wedman, verscheidene malen voor in het rechterlijk archief van Middelstum, tussen 1709 en 1712.

Kinderen, uit het eerste huwelijk:

1. Ebel Roelfs, ged. 4 september 1707 Middelstum.

Uit het tweede huwelijk:

2. Pieter Jans, ged. 29 oktober 1713 Middelstum.

VII. E b e l W r i t z e r s, geboren ± 1698, overleden 1732 Westerwijtwerd, gehuwd 15 juni 1721 met Yktje Harms Tammes, geboren ± 1699 Garsthuizen, overleden 14 april 1777 Westerwijtwerd, dochter van Harm Thomas Tammes en Aeltje Jeltjes (79). Zij hertrouwde 1 november 1733 Westerwijtwerd met Derk Wolters, van Rasquert, overleden 1736, en daarna (ondertrouw 15 september 1737 Westerwijtwerd) met Jan Jacobs, van Huizinge, overleden 2 februari 1758 Westerwijtwerd.

Volgens het verpondingsregister van 1721 was hij toen eigenaar en gebruiker van 69 grazen land te Westerwijtwerd (76). Op 19 februari 1728 liet hij de scheidbrief registreren (dezelfde als zijn vader Ebel VIa, zie aldaar, op 15 februari 1700 had laten inschrijven), waaruit bleek dat hij bezitter was van 32½ grazen land, bestaande uit percelen van 5, 4, 3, 3 (waarop zijn behuizing), 1, 6, 3, 1½ en 3 grazen. Ook liet hij een attestatie van 15 februari 1728 registreren, waaruit bleek dat hij enige zoon en erfgenaam van Ebel Writzers (VIa) was (80). Hierna was hij in 1729 en 1731 landdagcomparant. Ook in 1733 werd hij nog als zodanig ingeschreven, hoewel hij toen zelf al dood was.

Op 21 juni 1730 verwisselde hij enkele stukken land met Joan Lewe van Middelstum, waardoor hij in het bezit kwam van 4 grazen land te Westerwijtwerd, die reeds bij hem in gebruik waren, grenzende ten Zuiden en Oosten aan zijn eigen land, ten Noorden en ten Oosten aan het land van Evert Reinders en ten Westen aan het Westerwijtwerder-maar.

Ebel droeg echter aan Joan Lewe over, een heemstede "an de Stratz", waarvan Harm Harms gebruiker was (81).

Op 23 januari 1734 werd de boedel van wijlen Ebel Writzers gescheiden, waarbij overeengekomen werd dat Ykje Harms en haar tweede man Derk Wolters zouden ontvangen 34½ grazen land met de behuizing daarop, gelegen onder Westerwijtwerd (om precies te zijn: de Palen), grenzende ten Noorden en ten Oosten aan Evert Reynders, ten Oosten aan de voogden over Ebeltje, ten Zuiden aan het kerkeland van Westerwijtwerd en ten Westen aan het Westerwijtwerder-maar. Alle overige landerijen kwamen aan

Peter Heynes (zie VIId), Jelte Harms en Evert Reynders, als voogden over Ebeltje Writzers, terwijl deze landerijen in gebruik zouden blijven van Ykje Harms en Derk Wolters. Deze moesten ook Ebeltje onderhouden tot haar zestiende jaar, en dan aan haar uitkeren 1000 Car. Guld. en voor ieder gras land door Ykje en Derk gebruikt, in het bezit van Ebeltje, 2 Car. Guld. 10 stuivers (78).

Het testament van Ebel en Yktje is ook nog bezwaard gebleven (82).

Kinderen:

1. Ebel, ged. 7 juni 1722 Westerwijtwerd, overleden vóór 7 juni 1725.
2. Harm, ged. 29 augustus 1723 Westerwijtwerd, overleden vóór 23 januari 1734.
3. Ebel, ged. 7 juni 1725 Westerwijtwerd, overleden vóór 9 november 1727.
4. Aaltie, ged. 2 juni 1726 Westerwijtwerd, overleden vóór 12 november 1730.
5. Ebel, ged. 9 november 1727 Middelstum, overleden vóór 23 januari 1734.
6. Writzer, ged. 20 maart 1729 Westerwijtwerd, overleden vóór 23 januari 1734. (Dit is het enige geval in deze familie, dat de voornaam Writzer voorkomt).
7. Aaltie, ged. 12 november 1730 Westerwijtwerd, overleden vóór 23 januari 1734.
8. Ebeltje, ged. 23 november 1732 Westerwijtwerd, volgt VIII.

VIII. E b e l t j e W r i t z e r s, ged. 23 november 1732 Westerwijtwerd, overleden 1 juni 1802 Uithuizen, gehuwd I. 11 januari 1756 Uithuizen J a n C o r n e l i s D o o r n b o s c h, geboren 1723 Uithuizen, zoon van Cornelis Symens Doornbusch en Trijntje Jeltjes, II. 16 september 1764 Uithuizen met R e m g e J a n s, ged. 11 juli 1734 Warffum, overleden 10 maart 1791 Uithuizen, zoon van Jan Remges en Jantje Jacobs. Op 9 december 1763 werd de boedel gescheiden van wijlen Jan Cornelis, tussen Remge Jans, Cornelis Oudeman en Egbert Jans, als voogden over het kind van Jan Cornelis en zijn eerste vrouw Alstje Jans aan de ene en Ebeltje Writzers aan de andere zijde. Onder andere werd overeengekomen dat de eerstgenoemden zouden ontvangen één/derde deel van de landerijen waar Ebeltje Writzers op woonde "met zijn quelderen aanwas daaronder begrepen", 10 grazen vrij land, in gebruik bij Jan Jans op de Meeden, en 4 grazen land, in gebruik bij Derk Rienjes op 't Sandt (83).

Op 28 augustus 1776 verkocht Remge Hindriks, weduwe Jacob Pieters Spijk, haar behuizing, gelegen op het land van de kinderen van Jan Cornelis, voor 250 Car. Gld. aan Remge Jans en Ebeltje Writzers (84).

Zij maakten hun testament op, op 22 april 1780 (85).

Kinderen, uit het eerste huwelijk:

1. Bouke Jans Doornbosch, ged. 20 augustus 1758 Uithuizen, overleden 28 oktober 1791 Uithuizen, ongehuwd.
2. Ebel Writzers Doornbosch, ged. 2 januari 1757 Uithuizen, overleden 20 december 1840 Uithuizen, gehuwd 5 april 1795 Uithuizen met Hiekje Meertens, ged. 20 februari 1757 Uithuizen, overleden 12 maart 1841 Uithuizen, dochter van Meerten Cornelis en Geertruid Ubels. Kinderloos huwelijk.

Zie ook Ommelander Geslachten en Gron.Volksalm. 1921, blz.51.
Uit het tweede huwelijk:

1. Yktje Remges Doornbosch, ged. 14 april 1765 Uithuizen, overleden 12 april 1820 Noorderhoogebrug, gehuwd 27 maart 1808 Aduard, met Hindrik Jacobs Brommersma, ged. 9 mei 1756 Middelstum, overleden 19 november 1829 Noorderhoogebrug, zoon van Jacob Wijbes en Jantien Simens. Dit huwelijk was kinderloos.
2. Jan Remges Doornbosch, ged. 20 april 1766 Uithuizen, overleden 9 april 1820 Rottum, gehuwd 19 februari 1792 Rottum met Grietje Alberts, overleden 1 december 1793 Rottum, dochter van Albert Drewes (86). Uit dit huwelijk één zoon Albert Drewes, ged. 30 november 1793 Rottum.
3. Jantje Remges Doornbosch, ged. 6 december 1767 Uithuizen, overleden 7 mei 1827 Uithuizen, ongehuwd.
4. Jacob Remges, ged. 10 februari 1771 Uithuizen, overleden 4 maart 1810 Uithuizen, ongehuwd.
5. Aaltje Remges Doornbosch, geboren 28 augustus 1773 Uithuizen, overleden 21 januari 1840 Uithuizen, gehuwd 14 juli 1797 Middelstum Jacob Everts Elema, geboren 25 juli 1767 Middelstum, overleden 3 oktober 1833 Middelstum, zoon van Evert Sirps Elema en Anje Jacobs Brommersma. Zie verder genealogie Elema.
6. Jan Writzers Doornbosch, ged. 27 februari 1774 Uithuizen, overleden 22 augustus 1832 Uithuizen, ongehuwd.

I

Doeke
x Grethe

II

Derk
x N.N.

III

Claes
x Froucke Reners
Griete
x Ballo Froma

IV

Ebel
x Wemeltyn Berens
Johan
x Clara Marg. v. Bronchorst en Batenborg

V

Ebel
x 1. Geertje Jansen
2. Jantje Iefferts
Frouke
x 1. Hans Cannegieter
2. Evert Knorff
Johan
Frouke Helena
x Eling Ketel

VI

uit 1e huwelijk
Ebel
x Trijntje Julles x Nanne Jansen x Regnerus Alberts x Peter Heynes x 1. Roelof Aylkes
2. Jan Pieters
uit 2e huwelijk
Wemeltje
Frouke
Grietje
Geertje

VII

Ebel
x Iktje Harms Tammes

VIII

Ebel
x 1. Jan Cornelis Doornbos 2. Remge Jans

NOTEN:

- 1). Vgl. voor het begrip "adel" in de Ommelanden: H. Feenstra, Bloeitijd en Verval, blz. 108
- 2). Lewe Quintus inv. nr. Reg. F. 1646 nr. 49
- 3). Grafboek Martinikerkhof.
- 4). Clauwboek Tiassens, hs. in folio App. 8 fol. 212
- 5). H.J.K. 292
- 6). H.A. Farmsum 319 en 360
- 7). Wins. en Sch. Zijlvest 1e, 2c, 2c bis en 2d.
- 8). H.A. Farmsum 169 en 171
- 9). F.A. Verrucius Emmen 63
- 10). H.A. Farmsum 918, fol. 13v
- 11). H.A. Farmsum 925a, fol. 26
- 12). o.a. hs in folio 173 Gem. Arch. Gr.
- 13). H.A. Nienoord 670a, fol. 45v
- 14). F.A. Gruys 256
- 15). Statenarchief 114 fol. 233
- 16). Arch. Wins. en Schaph. Zijlvest 1d, fol. 76; 1a fol. 79
- 17). Reg. Feith 1617 nr. 55 Gem. Arch. Gr.
- 18). o.a. Hs. in folio, App. 8
- 19). HJK 1353 fol. 452
- 20). Formsma, Pathuis, Luitjens-Dijkveld Stol: Ommelander borgen en steenhuizen
- 21). HJK 855 fol. 159v
- 22). F.A. Cremers, map 12 nr. 39
- 23). H.J.K. 855 fol. 404v en 405v
- 24). F.A. Cremers, map 12 nr. 38
- 25). Statenarchief 119 fol. 76
- 26). Idem, fol. 78
- 27). G. 291, op het Rijksarchief
- 28). Abel Eppens, Kroniek deel II, blz. 570
- 29). Arch. Wins. en Sch. Zijlv. 1e, 2c, 2c bis, 2d.
- 30). Hs. in folio App. 8 fol. 211
- 31). Arch. Wins. en Sch. Zijlv. 12, fol. 104
- 32). Abel Eppens, kroniek deel I blz. 356
- 33). Idem, blz. 605
- 34). Idem, deel II blz. 596
- 35). Aantekening Rengers van Naerssen, G.V. 60
- 36). Handelingen van de Kerkeraad te Groningen, dd. 21 maart en 15 april 1627
- 37). Recht. A. Gron. IIIa 27, dd. 23 april, 10 mei en 28 mei 1627
- 38). F.A. Doornbosch 5, ook: Coll. Lewe-Quintus Reg. F. 1646 nr. 49
- 39). A. Pathuis, Groninger Gedenkwaardigheden
- 40). Coll. Lewe-Quintus, Reg. F. 1664 nr. 86
- 41). Idem, Reg. F. 1680 nr. 63
- 42). Idem, Reg. F. 1683 nr. 39
- 43). H.J.K. 878 fol. 379
- 44). Grafboek A-Kerkhof
- 45). Collectie Mej. M. de Visser, deel 63 blz. 47
- 46). Coll. Lewe-Quintus, Reg. F. 1633 nr. 101
- 47). Idem, Reg. F. 1635 nr. 51
- 48). V.R.O.A. 1922, dl. II blz. 626
- 49). Statenarchief 119, fol. 325
- 50). Statenarchief 123, fol. 333
- 51). Idem, fol. 394

- 52). Idem, fol. 397 en 398
- 53). Idem, fol. 403
- 54). Statenarchief 124, fol. 11
- 55). Idem fol. 361
- 56). Statenarchief 125, fol. 792
- 57). Idem fol. 807
- 58). Coll. Lewe-Quintus Reg. F 1640 nr. 52
- 59). Idem, Reg. F 1649 nr. 49, en Grafboek Martinikerk
- 60). Ommelander Arch. 737 blz. 19
- 61). F.A. Lewe 178 en Gruon. 1964, Gen. en Her. Tentoonstelling te Warffum
- 62). F.A. Doornbosch 15
- 63). Recht. Arch. III hh 2
- 64). Statenarchief 132 fol. 685
- 65). Idem, fol. 1032
- 66). Weeskamer 19 Fol. 244 vlgg.
- 67). Coll. Lewe-Quintus Reg. F 1672 nr. 52
- 68). W.F. Visch, "Gesch. van het Graafschap Bentheim", Zwolle 1820, blz. 119 vlgg.
- 69). H.J.K. 1355 fol. 108
- 70). Coll. Lewe-Quintus Reg. F 1662 nr. 94
- 71). Idem, Reg. F 1656 nr. 57
- 72). Idem, Reg. F 1685 nr. 52
- 73). Ommelander Arch. 737 fol. 36v
- 74). De Navorscher 1919, blz. 359
- 75). Recht. Arch. LVia1, dd. 4 november 1712
- 76). Statenarchief 2146
- 77). Doopboek Obergum 14 juli 1720
- 78). F.A. Doornbosch 24a en 24b en 24c
- 79). Gruon. 1971 blz. 116
- 80). Ommelander Arch. 737 fol. 52v
- 81). F.A. Doornbosch 22
- 82). Idem, 23
- 83). F.A. Reinders, 44
- 84). F.A. Doornbosch, 27
- 85). Idem, 28
- 86). Ommelander Geslachten III.5.5.